

V Bruseli 17. marca 2016
(OR. en)

7195/16

IND 55
COMER 28
STIS 2
WTO 64
COMPET 132
EMPL 101
ENER 90
ENV 171

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ, v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie
Dátum doručenia:	17. marca 2016
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2016) 155 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE Oceľ: Ochrana udržateľných pracovných miest a rastu v Európe

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2016) 155 final.

Príloha: COM(2016) 155 final

V Bruseli 16. 3. 2016
COM(2016) 155 final

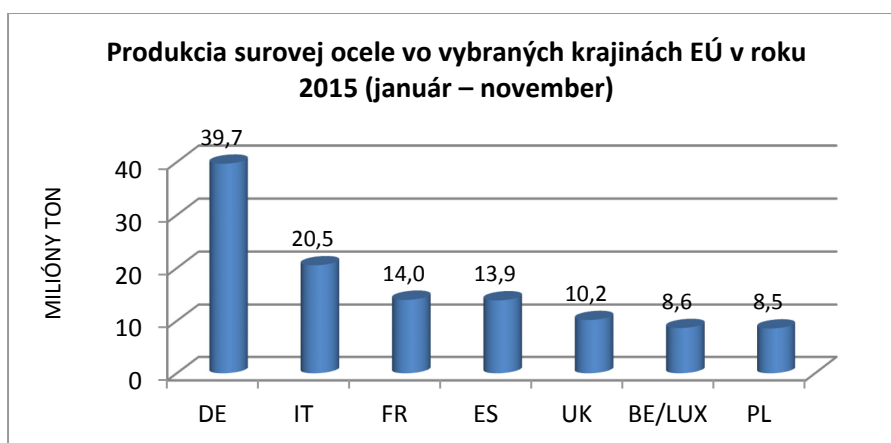
**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU, VÝBORU
REGIÓNOV A EURÓPSKEJ INVESTIČNEJ BANKE**

Oceľ: Ochrana udržateľných pracovných miest a rastu v Európe

1. EURÓPSKY OCELIARSKY PRIEMYSEL A JEHO HLAVNÉ VÝZVY

Silná priemyselná základňa je nevyhnutným predpokladom európskeho hospodárskeho rastu, zachovania udržateľných pracovných miest i našej konkurencieschopnosti na globálnych trhoch.

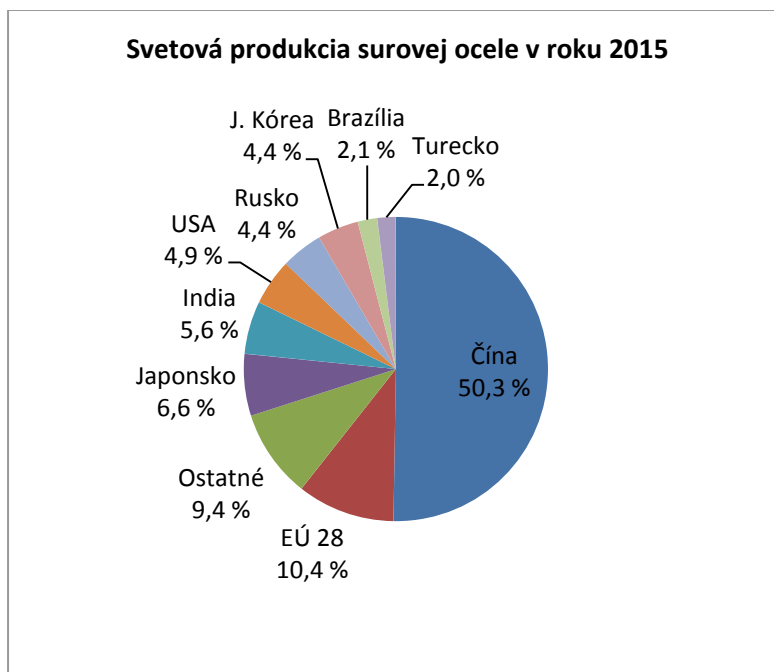
Na silnom oceliarstve stojí mnoho priemyselných hodnotových reťazcov. Oceliarsky priemysel v Európe má ročný obrat¹ 166 miliárd eur a predstavuje 1,3 % HDP EÚ. V roku 2015 priamo zamestnával 328 000 ľudí a závislých nepriamych pracovných miest bolo ešte viac. Európske oceliarstvo charakterizujú moderné a energeticky úsporné závody s nízkymi emisiami uhlíka, ktoré svetovému trhu ponúkajú vysokú pridanú hodnotu alebo úzko špecializované výrobky založené na výnimočnej sieti výskumu a vývoja. Európska únia je po Číne druhým najväčším producentom ocele – v priemere vyrobí 170 miliónov ton surovej ocele ročne. Európsky oceliarsky priemysel zostáva svetovým lídrom vo vysoko technologicky špecializovanom produktovom segmente.

Napriek veľkému potenciálu sa konkurenčné postavenie Európy na globálnom oceliarskom trhu v ostatných rokoch oslabilo. Hoci globálny dopyt prekonal aj hospodársku a finančnú krízu, na dopyte po oceli sa od roku 2014 negatívne podpísalo spomalenie Číny a ďalších rastúcich ekonomík. Okrem toho v niektorých tretích krajinách (najmä Číne) výrazne vzrástla voľná výrobná kapacita. Iba v Číne sa nadmerná kapacita odhaduje na zhruba 350 miliónov ton², čo je takmer dvojnásobok ročnej produkcie Únie.

¹ 2014.

² Rozdiel medzi údajmi o kapacite z OECD (2015) a skutočnou produkciou ocele (Svetové oceliarske združenie – World Steel Association, 2015).

Táto oceliarska nadvýroba nedávno spôsobila dramatický nárast vývozu, čo destabilizovalo globálne oceliarske trhy a stlačilo ceny ocele po celom svete. Dovoz čínskej ocele do EÚ v posledných troch rokoch prudko vzrástol. Trhové ceny niektorých oceliarskych výrobkov sa pre nárast objemu prepadli až o 40 %. Niektoré tretie krajiny reagovali zavedením obchodných obmedzení alebo iných foriem obchodných prekážok. Nadmerná kapacita navyše spôsobila nevídanú vlnu nekalých obchodných praktík, ktoré narúšajú rovnosť podmienok na globálnom poli. Tieto obchodné praktiky by neúmerne presunuli bremeno nadbytočnej svetovej kapacity na európskych výrobcov a ich zamestnancov. Iba v roku 2015 a začiatkom roka 2016 musela Komisia začať desať nových vyšetrovaní nekalých obchodných praktík v oceliarskom sektore.

Tieto okolnosti sa pridružujú k viacerým ďalším dlhodobým problémom, ktoré si vyžadujú razantnú reakciu na európskej úrovni s cieľom pomôcť oceliarstvu prispôbiť sa, inovovať a realizovať svoj potenciál z hľadiska kvality, špičkových technológií i vysoko kvalifikovaných pracovníkov. Žiada sa komplexná reakcia zo strany samotného odvetvia, členských štátov aj inštitúcií EÚ.

2. RIEŠENIE VÝZIEV

Spomínaná situácia si vyžaduje krátkodobé i dlhodobé opatrenia. Niektoré kroky už sa prijali, no je čoraz naliehavejšie, aby sa na tieto rozmanité výzvy adekvátne reagovalo trvalým a posilneným spoločným úsilím. Na odľahčenie sektora a jeho modernizáciu treba čo najlepšie využiť všetky dostupné európske i vnútroštátne nástroje.

Situácia európskeho oceliarstva je pre Komisiou prioritou. Vo februári 2016 preto zorganizovala konferenciu na vysokej úrovni o energeticky náročných odvetviach, aby sa vyhodnotili opatrenia prijaté v súčasnom kontexte vrátane vykonávania akčného plánu pre

ocel' z roku 2013³. O tejto otázke sa v novembri 2015 a vo februári 2016 rokovalo s Radou pre konkurencieschopnosť a v decembri 2015 s Európskym parlamentom v kontexte jeho uznesenia o rozvoji udržateľného európskeho odvetvia výroby základných kovov⁴. Diskusným fórom pre všetky zainteresované subjekty je skupina na vysokej úrovni pre energeticky náročné priemyselné odvetvia.

Komisia vykonáva a posilňuje opatrenia, ktorých cieľom je okamžité odľahčenie odvetvia a opätovné nastolenie rovnakých podmienok. Cesta vpred si však vyžaduje spoločné úsilie. Na zaručenie dlhodobej konkurencieschopnosti a udržateľnosti energeticky náročných odvetví ako oceliarstvo samotné krátkodobé opatrenia nestačia. Ich budúcnosť závisí od schopnosti modernizovať a inovovať. Vďaka minulým snahám je oceliarsky priemysel EÚ dynamickejší, inovačnejší a viac zameraný na zákazníka. Na riešenie dnešných problémov treba tieto snahy podporiť a znásobiť.

Európska únia a jej členské štáty môžu oceliarstvu a ďalším energeticky náročným sektorom pomôcť podporou investícií a tvorbou priaznivého podnikateľského prostredia. K tomuto cieľu prispieva intenzívne zameranie Komisie na rast a zamestnanosť, ale aj strategické iniciatívy ako Investičný plán pre Európu a únia kapitálových trhov, stratégia jednotného trhu, stratégia jednotného digitálneho trhu, energetická únia či obehové hospodárstvo. Pri presadzovaní potrebných reforiem a zmierňovaní problémov, ktoré nevyhnutná transformácia sektora základných kovov prináša, môžu navyše pomôcť viaceré európske finančné nástroje. Mali by sa využiť urýchlene a v maximálnej možnej miere.

A. ÚČINNÁ A ZODPOVEDNÁ OBCHODNÁ POLITIKA

Stavanie spoločnej obrany proti nekalým obchodným praktikám

Komisia ukladá rekordný počet ochranných obchodných opatrení na kompenzáciu škodlivého účinku dumpingu na európske oceliarstvo. Výsledky však môžu byť ešte účinnejšie, efektívnejšie a rýchlejšie, ak snahu Komisie podporia členské štáty.

Aktuálne snahy o posilnenie ochrany obchodu

Celkovo sa prijalo 37 opatrení na ochranu obchodu s oceliarskymi produktmi, z toho 16 sa týka dovozu z Číny. Tempo sa zrýchľuje – v roku 2014 bolo uložených päť a v roku 2015 sedem opatrení. Komisia mobilizuje aj ďalšie nástroje, napríklad teraz iniciuje vyšetrovania, ak hrozí ujma. Okrem toho zaisťuje odľahčenie odvetvia ešte výrazne pred tým, než sa uložia predbežné opatrenia. Dosahuje sa to registráciou dovozov pred prijatím predbežných opatrení. Vďaka tomu môže Komisia za predpokladu splnenia príslušných právnych podmienok retroaktívne uplatniť definitívne antidumpingové clá tri mesiace pred prijatím predbežných opatrení.

³ COM/2013/0407.

⁴ P8_TA(2015)0460/ A8-0309/2015.

Dodatočné kroky na urýchlenie procesu

Komisia okamžite využije každý priestor na ďalšie urýchlenie predbežných opatrení. Momentálne sa napríklad pred prijatím predbežných opatrení s členskými štátmi bežne konzultuje vo výbore, no dali by sa intenzívnejšie využiť písomné konzultácie. V mimoriadne naliehavých prípadoch možno predbežné opatrenia uložiť s tým, že členské štáty sa iba informujú. Komisia bude naďalej optimalizovať svoje vnútorné postupy, prísnejšie posudzovať žiadosti o predĺženie termínov na vyplňanie dotazníkov a podľa možností urýchľovať vypočutia ich zlučovaním. Tým by sa celý postup dal urýchliť minimálne o mesiac.

Modernizácia nástrojov na ochranu obchodu

- Na zefektívnenie krokov EÚ a zvýšenie ich účinnosti treba modernizovať nástroje na ochranu obchodu. Komisia už pred tromi rokmi v tomto smere predložila komplexný súbor opatrení⁵. Európsky parlament prijal správu v prvom čítaní. Členské štáty však zatiaľ iniciatívu v Rade ďalej neposunuli. Nastal čas podložiť slová činmi a modernizačný balík urýchlene prijať.
- Podľa nedávnych skúseností navyše treba zvážiť aj ďalšie reformy, berúc do úvahy medziinštitucionálne debaty a najnovšie dianie: napríklad dôvody na zrušenie pravidla nižšieho cla by mali platiť aj pre oceľarsky sektor a všeobecnejšie pre situácie, keď je trh vyvážajúcej krajiny výrazne deformovaný. Okrem toho, pokiaľ ide o výpočet rozpätia ujemy, možno by bolo vhodné lepšie vymedziť cieľový zisk, aby sa ujma primerane napravila.
- Dajú sa a aj by sa mali prijať ďalšie kroky, ktoré si vyžadujú zmenu základných nariadení⁶. Napríklad by sa mali upraviť priebežné lehoty, ako sú tie na výber vzorky zainteresovaných strán či reakciu strán na zverejnenie základných skutočností a úvah. Okrem toho by sa mal výrazne zefektívniť proces konzultácie s členskými štátmi. Tým by sa celý postup dal urýchliť až o dva mesiace⁷.
- Komisia vyzýva spoluzákonodarcov, aby sa tejto otázke venovali prednostne, a je pripravená promptne predložiť uvedené dodatočné reformné návrhy.

⁵ V porovnaní s inými jurisdikciami sú nástroje na ochranu obchodu EÚ založené na zapojení členských štátov v kľúčových fázach vyšetrovania. Od Komisie sa na uplatnenie pravidla nižšieho cla okrem iného vyžaduje plnohodnotná skúšobná analýza záujmov Únie a podrobné výpočty ujemy. Podľa pravidla nižšieho cla sa úroveň antidumpingového cla rovná rozpätiu dumpingu alebo ujemy podľa toho, čo je nižšie, takže výsledkom je nižšie clo. Podľa antidumpingovej legislatívy EÚ je toto právo záväzné, hoci WTO ho iba odporúča. Obchodní partneri v situácii porovnateľnej s tou, ktorej čelí EÚ, pravidlo nižšieho cla neuplatňujú.

⁶ V súlade s usmerneniami Komisie o lepšej právnej regulácii – SWD(2015) 111.

⁷ Pokiaľ ide o rýchlosť prijímania opatrení na ochranu obchodu, dosiahnutím tohto cieľa by sa Únia aj napriek náročnejšiemu a komplexnejšiemu právnemu rámcu výrazne priblížila iným jurisdikciám. To je však možné iba s aktívnou podporou členských štátov a samotného odvetvia.

Okrem toho Komisia vzhľadom na súčasné dianie a význam predmetnej otázky navrhne systém predbežného dohľadu nad oceľarskými výrobkami. Opatrenia predbežného dohľadu, s ktorými ochranný nástroj EÚ počíta, sú založené na automatickom systéme dovozných licencií. Možno ich zaviesť, keď hrozí, že dovozný trend spôsobí výrobcom z Únie ujmu.

A napokon sa k niektorým z prvkov systému na ochranu obchodu EÚ môžu vyjadriť aj zainteresované strany v rámci prebiehajúcich verejných konzultácií: v súvislosti s nadchádzajúcim uplynutím platnosti určitých ustanovení protokolu o prístupí Číny k WTO Komisia analyzuje, či a prípadne ako by EÚ mala zmeniť zaobchádzanie s Čínou v antidumpingových prešetrovaniach po decembri 2016. Pred prijatím stanoviska v tejto veci Komisia vykonáva hĺbkové posúdenie vplyvu a vedie konzultácie so zainteresovanými stranami. V posúdení vplyvu sa budú dôkladne analyzovať možné ekonomické a sociálne vplyvy prípadnej zmeny zaobchádzania s Čínou, s osobitným zameraním na pracovné miesta a so zohľadnením rozdielov medzi členskými štátmi. Cieľom verejných konzultácií, ktoré sa začali vo februári 2016, je zhromaždiť vstupy zainteresovaných strán k možnostiam, ktoré identifikovala Komisia. Komisii je zrejmé, že tu nemožno prijať žiadne rozhodnutie bez dlhších prechodných období a výrazných zmierňujúcich opatrení.

Riešenie príčin nadmernej svetovej kapacity

Okrem opatrení zameraných na zmiernenie dôsledkov nadmernej svetovej kapacity Komisia s našimi hlavnými partnermi rieši aj základné príčiny problému. Globálny problém si vyžaduje globálne riešenie.

Aby sa opäť nastolili rovnaké podmienky, Komisia spolupracuje s hlavnými partnermi na rôznych fórach:

- Na bilaterálnej úrovni Komisia zriadila zasadnutia kontaktnej skupiny pre oceľ s Čínou, Japonskom, Indiou, Ruskom, Tureckom a so Spojenými štátmi. Zasadnutia kontaktnej skupiny pre oceľ s Japonskom a Čínou sa uskutočnili 8. a 10. marca 2016. Pri týchto príležitostiach sa Komisia osobitne zamerala na problémy nadmernej kapacity. Komisia zintenzívni a znásobí stretnutia s niektorými z našich hlavných partnerov v oblasti obchodu s oceľou, najmä s Čínou.
- Na multilaterálnej úrovni Komisia plní aktívnu úlohu vo Výbore OECD pre oceľ. Na základe obáv, ktoré vyjadrila EÚ a krajiny s podobným názorom na poslednom zasadnutí vo veci nadmernej kapacity, najmä v Číne, výbor zorganizuje sympóziu na vysokej úrovni v záujme zníženia nadmernej kapacity štrukturálnou úpravou.
- Vo WTO EÚ pripomenie Číne potrebu presadzovania jej záväzkov voči WTO týkajúcich sa transparentnosti a oznamovania subvencií. Aktívne nastolí túto problematiku na partnerskom preskúmaní čínskej obchodnej politiky v rámci WTO v júni 2016. Komisia skúma čínske subvenčné systémy vrátane sektora oceľarstva. Na riešenie nadmernej kapacity využije všetky relevantné dostupné prostriedky a túto tému nastolí aj v skupine G20.
- Komisia nabáda tretie krajiny, aby uplatňovali vhodné politické opatrenia, ktoré rešpektujú súčasné potreby trhu. Komisia rokuje o pravidlách správania štátnych podnikov a o subvenciách v rámci dohôd o voľnom obchode, pričom sa dôsledne riadi oznámeniami o subvenciách v rámci WTO. V tejto súvislosti Komisia presadzuje

disciplínu v oblasti subvencií a štátnych podnikov aj pri rokovaniach o investičnej dohode s Čínou. Zámer vyrokovať kapitolu o energetike a surovinách v každej obchodnej dohode má osobitný význam pre oceliarstvo a iné energeticky náročné odvetvia.

B. DNEŠNÁ INVESTÍCIA DO MODERNIZOVANÉHO A UDRŽATELNÉHO OCELIARSTVA

Investície do budúcich riešení a technológií pre konkurencieschopnejší priemysel

Oceliarstvo čelí dlhodobejším výzvam, ktoré si vyžadujú pokračovanie investícií do prelomových technológií. Modernizáciu oceliarskeho priemyslu aktívne podporuje viacero fondov EÚ uľahčovaním investícií a podporou rozvoja a zavádzania inovácií. Tieto možnosti treba využiť čo najlepšie.

Komisia sa snaží zabezpečiť, aby existujúce možnosti financovania účinne podporovali toto odvetvie na ceste k modernizácii:

- Európsky fond pre strategické investície (EFSI)⁸ pomáha priniesť inováciu aj do oceliarskeho odvetvia, keďže pokrýva vyššie riziká financovania inováčných projektov. EFSI flexibilne podporuje konkrétne projekty riešením zlyhaní trhu alebo suboptimálnych investičných situácií. Realizátorom projektov v investičnom procese pomáha aj Európske centrum investičného poradenstva, aby sa zvýšila kvalita projektov a aby prilákali financovanie. Podnikateľské projekty sa navyše môžu pred investormi zviditeľniť na Európskom portáli investičných projektov. Jednému stredne veľkému talianskemu výrobcovi ocele už prvý úver z EIB v rámci EFSI vo výške 100 miliónov EUR pomáha prilákať ďalších investorov. Celkovo sa očakáva mobilizácia investícií v objeme 227 miliónov EUR, ktoré firme pomôžu modernizovať a optimalizovať produkty, procesy i environmentálne správanie a zároveň zostať lídrom vo svojom odbore. Ďalšie subjekty v odvetví už nadviazali kontakty s poradenským centrom. Príležitosti, ktoré nové nástroje prinášajú, môžu už dnes využiť aj iné subjekty.
- Príležitosti fondu EFSI dopĺňajú ďalšie fondy EÚ, ako napríklad Horizont 2020 a štrukturálne fondy, ktoré sa dajú a mali by sa optimálne kombinovať. Z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) sa prideli 44 miliárd EUR na priority stanovené v stratégiách výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu. Regióny v Českej republike, na Slovensku, v Španielsku, vo Fínsku a Švédsku zahrnuli podporu modernizácie oceliarstva medzi svoje priority. Spolupráca medzi regiónmi s prioritami v oblasti ocele je príležitosťou na výmenu skúseností v oblasti politík a nových technológií. Integrovaný strategický plán pre energetické technológie, ktorý

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1017 z 25. júna 2015 o Európskom fonde pre strategické investície, Európskom centre investičného poradenstva a Európskom portáli investičných projektov a o zmene nariadení (EÚ) č. 1291/2013 a (EÚ) č. 1316/2013 – Európsky fond pre strategické investície, Ú. v. EÚ L 169, 1.7.2015, s. 1.

Komisia spustila v októbri 2015, pomáha zamerať existujúcu podporu na výskum a inovácie, ako aj politické opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti – napríklad sofistikovanejším využitím finančnej podpory či regulačných opatrení.

- Program Horizont 2020 a EŠIF spolu s výskumnými ústavmi a inými zainteresovanými stranami pomáhajú oceliarstvu vyvinúť podporné technológie na zefektívnenie využívania surovín i energií v celom hodnotovom reťazci. Modernizáciu oceliarstva podporuje každoročne sumou vyše 50 miliónov EUR aj Výskumný fond pre uhlie a oceľ. Dobrým príkladom v tomto smere je projekt výroby ocele s ultranízky CO₂ (ULCOS) a jeho nadväzujúce projekty, ako aj projekty financované v rámci verejno-súkromného partnerstva SPIRE⁹.
- V rámci európskeho partnerstva pre inovácie v oblasti surovín odvetvie spolupracuje s príslušnými subjektmi na úrovni EÚ, vnútroštátnej a regionálnej úrovni na urýchlení inovácií, ktoré zaisťujú bezpečné, udržateľné dodávky prvotných aj druhotných surovín.

Investovanie do ľudí

Pri modernizácii európskeho oceliarstva ide o investíciu do ľudského kapitálu a zlepšovanie pracovných príležitostí.

Európa ako sociálne trhové hospodárstvo nemôže a nechce konkurovať na základe nízkych miezd alebo zhoršovania pracovných podmienok a sociálnych štandardov. Musí konkurovať inováciou, špičkovými technológiami, prvotriednou kvalitou a efektívnou výrobou. To všetko si vyžaduje ľudí s vynikajúcimi zručnosťami. Moderné a konkurencieschopné oceliarstvo sa dá budovať, riadiť a udržiavať iba s kvalifikovanou pracovnou silou. Udržanie priemyselného know-how a kvalifikovanej pracovnej sily (najmä pokiaľ ide o mladých pracovníkov) je významným aktívom sektora spracovania základných kovov v EÚ. Potreba investovania do ľudských zdrojov bude preto stredobodom nadchádzajúceho programu pre nové zručnosti, z ktorého budú ťažiť mnohé hospodárske odvetvia vrátane oceliarstva.

V niektorých prípadoch môžu štrukturálne zmeny viesť k úbytku pracovných miest. Má to závažné sociálne dôsledky pre dotknutých pracovníkov, ich rodiny a regióny, v ktorých žijú. Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii (EGF) môže spolufinancovať až 60 % celkových nákladov na aktívne opatrenia na trhu práce, ktoré pomáhajú pracovníkom nájsť si novú prácu, ak došlo k výraznému prepúšťaniu. Pomoc z EGF už bola nasmerovaná na približne 5 000 pracovníkov v celom odvetví základných kovov a členské štáty majú možnosť požiadať o ďalšiu podporu z EÚ.

Dôležitá je podpora zasiahnutých pracovníkov a miestnych ekonomík, ak dôjde k významnému presúvaniu výroby. Preto EÚ pripravila nástroje na podporu zamestnateľnosti pracovníkov a zmiernenie negatívnych sociálnych vplyvov reštrukturalizácie. Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie¹⁰ môže pomôcť spojiť spoločnosti,

⁹ Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency (udržateľný spracovateľský priemysel vďaka efektívnemu využívaniu zdrojov a energie).

¹⁰ COM(2013) 882.

pracovníkov a ich zástupcov, sociálnych partnerov a vnútroštátne a regionálne orgány s cieľom dosiahnuť spravodlivé a sociálne zodpovedné riadenie zmien a reštrukturalizácií. V príslušných výboroch európskeho sociálneho dialógu Komisia sociálnych partnerov zapojí do návrhu a vykonávania potrebných opatrení, napr. mapovanie pracovných miest a potrebných zručností či opatrenia na podporu internej a externej mobility.

V prípade transformácií je zároveň kľúčové informovanie zamestnancov a porady s nimi na podnikovej i európskej úrovni, aby sa riešili problémy, zmierňovali konflikty a budovali osvedčené postupy spojené s predvídaním zmien, riadnou prípravou na reštrukturalizáciu a jej riadením. Preto je dôležité, aby členské štáty a príslušné zainteresované strany na riešenie výziev v sektore oceliarstva plne implementovali a využívali nástroje, ktoré EÚ poskytuje¹¹.

EÚ je takisto pripravená podporiť širšie úsilie členských štátov o presadzovanie aktívnych politík trhu práce s cieľom dať nezamestnaným zručnosti a kvalifikácie, ktoré potrebujú, aby sa vrátili na trh práce. V roku 2015 Komisia predložila návrh na zlepšenie podpory poskytovanej dlhodobo nezamestnaným a na zvýšenie účinnosti aktívnej politiky trhu práce. Európsky sociálny fond vyčlenil 27 miliárd EUR na opatrenia v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania. Očakáva sa, že do roku 2023 využije ESF viac ako 10 miliónov nezamestnaných účastníkov a že vďaka intervencii z ESF získa kvalifikáciu 2,9 milióna ľudí. Zamestnanci zasiahnutí reštrukturalizáciou budú mať pravdepodobne nárok na odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie kvalifikácie z Európskeho sociálneho fondu v rámci regionálnych a vnútroštátnych operačných programov. Okrem toho sú investície do zručností oprávnené v rámci Európskeho fondu pre strategické investície.

Moderná politika hospodárskej súťaže pre silné európske oceliarstvo

Politika v oblasti hospodárskej súťaže je dôležitým prvkom podpory dlhodobej konkurencieschopnosti európskych výrobcov ocele. Komisia vyzýva členské štáty, aby čo najlepšie využili modernizovaný rámec štátnej pomoci EÚ a aby podporu prispôbili vnútroštátnym podmienkam, prioritám a obmedzeniam, keďže to nový rámec umožňuje.

Komisia sa usiluje zaistiť pre európskych výrobcov na medzinárodnom poli rovnaké podmienky multilaterálne (v rámci OECD a WTO) i bilaterálne v dohodách o voľnom obchode. Pracuje na zvýšení transparentnosti všetkých subvencií, konzultačnom mechanizme a otázkach spojených so zákazom neobmedzených záruk a reštrukturalizačnej pomoci nerentabilným spoločnostiam, keďže tieto typy subvencií narúšajú trh najviac. Rozhodujúce je, aby tento prístup podporil Európsky parlament a Rada.

¹¹ Smernica 2009/38/ES o zriaďovaní európskej zamestnaneckej rady alebo postupu v podnikoch s významom na úrovni Spoločenstva a v skupinách podnikov s významom na úrovni Spoločenstva na účely informovania zamestnancov a porady s nimi, Smernica 2002/14/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre informovanie a porady so zamestnancami v Európskom spoločenstve, Smernica 2001/23/ES o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa zachovania práv zamestnancov pri prevodoch podnikov, závodov alebo častí podnikov alebo závodov, Smernica 98/59/ES z 20. júla 1998 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa hromadného prepúšťania.

Pravidlá EÚ pre štátnu pomoc predchádzajú pretekom v subvencovaní na vnútornom trhu a presadzujú spravodlivosť voči efektívnym výrobcam, ktorí reštrukturalizujú z vlastných zdrojov. Pravidlá štátnej pomoci prešli výraznou modernizáciou. Umožňujú podporu globálnej konkurencieschopnosti efektívnych a produktívnych výrobcov ocele. Členské štáty by mali naplno využiť tento nový rámec na podporu oceliarskeho priemyslu. Konkrétne:

- viac podpory by mohlo smerovať na cezhraničný odvetvový výskum alebo technologické projekty spoločného európskeho záujmu (IPCEI),
- vďaka pravidlám štátnej pomoci na výskum, vývoj a inovácie môže verejná podpora stimulovať náročných odberateľov energií k inovačným riešeniam ako technológie zachytávania a využívania CO₂ (CCU) a prekonať medzery s obchodnými partnermi v otázkach súkromných výdavkov na investície. Časť tejto podpory netreba Komisii oznamovať. Komisia je pripravená pomáhať vnútroštátnym orgánom pri rýchlej identifikácii takýchto podporných opatrení,
- pokiaľ ide o náklady na energie v energeticky náročných odvetviach, členské štáty by mali nahrádzať nepriame finančné náklady spojené so systémami podpory obnoviteľných zdrojov.

Usmernenia systému obchodovania s emisiami (ETS) umožňujú členským štátom za určitých podmienok kompenzovať vyššie náklady na elektrinu, ktorým čelia niektoré energeticky náročné odvetvia v dôsledku pravidiel ETS o výrobcach elektrickej energie (nepriame náklady ETS). Návrh Komisie na reformu ETS nabáda členské štáty, aby túto možnosť využili. Na požiadanie jednotlivých spoločností je Komisia takisto pripravená promptne poskytnúť ďalšie usmernenia o hodnotení hospodárskej súťaže v oblasti dlhodobých zmlúv o dodávkach energie.

C. AKO VÝZVY V OBLASTI ZDROJOV A KLÍMY PREMENIA NA PRÍLEŽITOSTI

Konkurencieschopnejšie ceny energií v členských štátoch EÚ

Pre konkurencieschopné a udržateľné energeticky náročné priemyselné odvetvia je kľúčové intenzívnejšie úsilie o podporu energetickej efektívnosti a konkurencieschopných cien energií.

Vzhľadom na nedávny pokles cien energií by náklady na energie mali v súčasnosti predstavovať menšiu časť výrobných nákladov. Veľkoobchodné ceny energií, ukazovateľ cien energií, ktoré platia energeticky náročné priemyselné odvetvia, sú dnes na historickom minime porovnateľnom s najnižšími úrovňami minulého desaťročia alebo začiatku hospodárskej krízy¹². Napriek Európe sa však naďalej líšia, často v dôsledku daní

¹² Ceny plynu sú teraz najnižšie za šesť rokov (13 EUR/MWh). Ceny elektriny od roku 2012, keď dosiahli vrchol, klesajú (66 EUR/MWh). Teraz sú najnižšie za dvanásť rokov (30 EUR/MWh). Aj ceny uhlia, ktoré je

a poplatkov, ktoré sú v rukách členských štátov. V porovnaní s obchodnými partnermi ešte existujú značné rozdiely cien energií, ale v uplynulých mesiacoch sa vyvíjali priaznivo, najmä so zreteľom na USA. Dochádza k zblížovaniu medzinárodných cien energií a zdá sa, že cenové rozdiely sa vracajú na úroveň pred krízy¹³.

Ceny energie sú však veľmi nestabilné a môžu znovu rásť. Aby ich Európa udržala, musí obmedziť spotrebu energií, a to aj podnecovaním k väčšej energetickej efektívnosti priemyslu, a podporovať konkurencieschopné ceny energií. Na to môže využiť potenciál jednotného trhu a regionálnej spolupráce. Na podporu týchto cieľov Komisia čoskoro navrhne niekoľko iniciatív v rámci energetickej únie, napr. návrhy o štruktúre trhu s elektrinou, riadení, energii z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti. Správa o cenách energie a nákladoch, ktorú Komisia plánuje predložiť v lete 2016, posúdi aj predvídateľnosť cien elektriny v období, keď energeticky náročné odvetvia budú realizovať veľké kapitálové investície do technológií energetickej a uhlíkovej efektívnosti, čím ešte prispeje k sprehľadneniu a objasneniu energetických nákladov. Energetickú efektívnosť podporujú rôzne možnosti financovania EÚ, ako sú fondy EFSI a EŠIF. Napríklad EŠIF v rokoch 2014 až 2020 podporia energetickú efektívnosť, ekologické výrobné procesy a efektívne využívanie zdrojov priemyslu EÚ sumou 5,7 miliardy EUR.

Revízia systému obchodovania s energiami

Oceliarske odvetvie si môže udržať konkurencieschopnosť a prispôbiť sa novej realite zmeny klímy vďaka inováciám.

Nižšie náklady na emisie oxidu uhličitého z dôvodu menej ambiciózných politík v oblasti klímy mnohým výrobcom z tretích krajín naďalej poskytujú nespravodlivú konkurenčnú výhodu voči európskym konkurentom. Parížska dohoda síce predstavuje zásadný obrat a vysiela jasný signál investorom, podnikom a politikom o tom, že z celosvetového prechodu k čistej energii sa nepoľaví, ale riziko konkurenčného znevýhodnenia nevymizlo. Komisia preto v návrhu revízie systému obchodovania s energiami¹⁴ odporúča rozdeliť voľné kvóty tak, aby energeticky náročné priemyselné odvetvia vrátane oceliarskeho dostávali primeranú úroveň podpory a aby boli naďalej odmeňované subjekty s najlepšimi výsledkami. Strategické rozhodnutie Európskej rady o zachovaní režimu bezodplatného pridelovania kvót po roku 2020 a navrhované ustanovenia o úniku uhlíka aktuálne predstavujú správnu rovnováhu. O návrhu sa v súčasnosti rokuje v riadnom legislatívnom postupe a Komisia vyzýva spoluzákondarcov, aby v ňom napredovali čo najrýchlejšie v záujme prijatia reformy schémy obchodovania s emisiami; podľa potreby je pripravená poskytnúť ďalšie vstupy.

pre oceliarsky priemysel dôležité, za uplynulé roky výrazne klesli a na začiatku roka 2016 dosahujú menej ako polovicu cenovej úrovne pred piatich rokov. A nakoniec, ceny ropy nedávno dosiahli 12-ročné minimum.

¹³ Ceny plynu v EÚ v súčasnosti dosahujú už len dvojnásobok (2,1 v januári – februári 2016), nie štvornásobok cien v USA ako v roku 2012. Ceny elektrickej energie v EÚ sú približne o 60 – 70 % vyššie než v USA, v porovnaní s dvojnásobkom v roku 2012. Pokiaľ ide o Japonsko, ceny plynu sa teraz nachádzajú mierne nad cenami EÚ (1,1 v roku 2016) a ceny elektrickej energie dosahujú 1,8-násobok cien EÚ.

¹⁴ COM(2015) 337.

V záujme podpory investícií do inovácií, ako napríklad do technologických projektov zachytávania a využívania oxidu uhličitého (CCU), sa navrhuje na tento účel počnúc rokom 2021 vyhraďiť 400 miliónov emisných kvót. Okrem toho sa odloží ďalších 50 miliónov nepridelených kvót z rokov 2013 – 2020 (ktoré by sa inak zaradili do trhovej stabilizačnej rezervy), aby mohol inovačný fond začať fungovať pred rokom 2021 a financovať projekty na podporu zavádzania nových prelomových technológií do priemyslu.

Kruh sa uzatvára: obehové hospodárstvo

Recyklácia surovín musí znížiť výrobné náklady a vplyv na životné prostredie. Otvorí nové oblasti podnikania, podnieti vývoj výrobkov a vytvorí pracovné miesta.

V takmer polovici súčasnej prvovýroby ocele v EÚ sa používa oceľový šrot. EÚ je tak svetovým priekopníkom v recyklácii ocele. Vďaka výrobe zo šrotu sú výrobcovia nezávislejší od dovozov surovín. Keďže najväčšou súčasťou výrobných nákladov na recyklovanú oceľ sú náklady, ktoré výrobcovia platia za železný šrot, vďaka lepšiemu trhu s kovovým šrotom v EÚ sa táto výroba stáva konkurencieschopnejšou. Od prijatia v roku 2011 vyšší dopyt po recyklovanej oceli pomáhajú stimulovať aj kritériá na určenie toho, kedy odpad železný a oceľový šrot prestáva byť odpadom.

V balíku o obehovom hospodárstve Komisia navrhla zvýšiť mieru recyklácie odpadu, skvalitniť systémy triedenia stavebného odpadu a odpadu z demolácie a zlepšiť fungovanie systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu. Vyvinú sa ciele usmernenia na používanie na búraniskách a zjednoduší preprava odpadu medzi členskými štátmi. Tieto opatrenia by mali zefektívniť dodávateľské reťazce a pomôcť vytvoriť skutočný jednotný trh s druhotnými surovinami.

Okrem toho balík o obehovom hospodárstve obsahuje viaceré opatrenia zamerané na stimuláciu inovatívnych priemyselných procesov. Napríklad tzv. priemyselná symbióza umožňuje, aby sa odpad alebo vedľajšie produkty z jedného odvetvia využili ako vstupné materiály v inom odvetví, čím sa vytvoria nové trhové príležitosti. Podporou týchto postupov balík pomôže zvýšiť materiálovú a energetickú efektívnosť priemyselných procesov a nákladovú konkurencieschopnosť, lebo uľahčí zhodnocovanie vedľajších produktov ako napr. oceliarskej trosky namiesto toho, aby vyžadoval finančne náročnú likvidáciu. Ďalším príkladom je zužitkovanie obsahu odpadových vysokopecných plynov zachytávaním a využívaním oxidu uhličitého.

EÚ však prijíma významné kroky aj na zvýšenie transparentnosti na medzinárodných trhoch so surovinami a na súvisiacich odvodených trhoch, najmä v prípade kritických surovín s vysokým rizikom nedostatočných dodávok.

3. ZÁVER

Európsky oceliarsky priemysel čelí niekoľkým vážnym výzvam, ktoré podnecuje celosvetová nadmerná kapacita, prudké zvyšovanie celosvetového vývozu a nevídaná vlna nekalých obchodných praktík. Komisia si tieto výzvy uvedomuje a vo viacerých oblastiach politiky prijíma rýchle a rázne opatrenia. Hoci je úlohou samotného priemyslu prispôbiť sa a inovovať s cieľom udržateľne čeliť týmto výzvam, Európska únia a jej členské štáty môžu tieto snahy podporiť zachovaním rovnakých podmienok, podporou investícií, najmä do kvalifikovanej pracovnej sily, a vytvorením priaznivého podnikateľského prostredia. V tomto

kontexte je obzvlášť dôležité systematické zapojenie všetkých zainteresovaných strán a konzultácie s nimi, a to aj na miestnej úrovni.

Komisia koná s cieľom reagovať na nekalé obchodné praktiky vyplývajúce z celosvetovej nadmernej kapacity. Popri aktuálnej rekordnej úrovni platných opatrení na ochranu trhu bude presadzovať ďalšie cesty, ako urýchliť prijímanie takýchto krokov. Spoluzákonodarcovia by mali čo najskôr prijať návrh Komisie na modernizáciu ochrany obchodu. Na ďalšie zvýšenie účinnosti týchto nástrojov budú navrhnuté ďalšie reformy. Komisia má v pláne zaviesť systém predbežného dohľadu nad výrobkami z ocele. Toto ďalšie úsilie však uspeje len s podporou a aktivitou členských štátov, ostatných inštitúcií a orgánov EÚ a samotného výrobného odvetvia.

Dlhodobé výzvy oceliarskeho odvetvia nezmiznú. Oceliarskemu priemyslu pomôže na trhu prosperovať celá škála investičných nástrojov a cielených politík v oblastiach, ako je obchod, inovácie, hospodárska súťaž alebo energetická únia, a to vďaka inováciám, efektívnemu využívaniu zdrojov, modernizácii a reformám. Všetky tieto nástroje, ktoré poskytuje Európska únia, treba využiť čo najlepšie a najrýchlejšie.

A napokon, modernizácia oceliarskeho priemyslu predpokladá aj investovanie do ľudského kapitálu. Mnohé nástroje v tejto oblasti sú v rukách členských štátov, ale Únia im poskytne podstatnú finančnú a inú podporu, a to jednak z Európskeho sociálneho fondu, a ak by došlo k rýchlemu poklesu zamestnanosti, aj z Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii, ktorý podporuje rekvalifikáciu prepustených pracovníkov. S nadchádzajúcim programom pre nové zručnosti sa Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi a sociálnymi partnermi bude usilovať o budovanie spoločného záväzku investovať do ľudí a ich zručností.

Súčasný výzvy, ktorým čelí oceliarsky priemysel, sú vážne, ale dajú sa zvládnuť, ak všetci účastníci budú lojálne spolupracovať. Komisia bude situáciu v oceliarskom priemysle ostro sledovať, v prípade potreby nezaváha prijať ďalšie opatrenia a vyzýva členské štáty, aby dôraznejšie podporovali spoločné európske úsilie a iniciatívy. Ak chceme v Európe zachovať udržateľné pracovné miesta a rast, nesmieme strácať čas.